

Hayat eve sığar

ÖRTMENİMDEN DENEMELER

T.C. İNKILAP TARİHİ ve ATATÜRKÇÜLÜK

YAZARLARIMIZ

AYHAN ÜNALAN

CÜNEYT BANAN

ENGİN DEMİRCİ

HÜLYA KARAOĞLAN

İBRAHİM BEL

SEMİH PİRHASANOĞLU

Dizgi/Tasarım: AHMET BİRCAN

1- "Türk Milleti' nin karakteri yüksektir. Türk Milleti çalışkandır. Türk Milleti zekidir. Çünkü Türk Milleti, milli birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir. Ve çünkü Türk Milleti' nin yürümekte olduğu gelişme ve medeniyet yolunda elinde ve kafasında tuttuğu meşale müspet ilimdir."

Mustafa Kemal Atatürk' ün verilen bu sözü onun hangi kişilik özelliği ile ilgilidir?

- A) Vatan- millet sevgisi C) Rehberliği
B) Çok yönlü olması D) Birleştirme ve bütünleştirme gücü

2-

Balkan Savaşları öncesi Osmanlı Devleti ve Balkan devletlerinin sınırları

Balkan Savaşları sonrası Osmanlı Devleti ve Balkan devletlerinin sınırları

Balkan Savaşları Sonunda Toprak Kaybedilmesi ile İlgili Değerlendirme

Sultan II. Abdülhamid Han

"Ordumuz Hanedana karşı olanlar, hanedandan yana olanlar diye ikiye bölündü, 93 Muharebesi'ni kaybettik. 93 Muharebesi'ni niçin kaybettiysek, Balkan Harbi'ni de onun için kaybettik. Tarih değil, hatalar durmadan tekrerr ediyor..."

Ordu, gayesi içinde elindeki kuvveti kullanırsa meşru, gayesi dışına kayarsa gayri meşrudur. Belki bazı şeyleri yakar, yıkar ama sonunda kendisi de yıkılır. Ve maalesef bu enkazın altında bazen bir devlet de çöker."

Eren ÖZHAN, Sarıkamış'a Giden Yol

Mustafa Kemal Paşa

Bir ordunun barışta izlemesi gereken ciddi çalışma ve bu çalışma ile sağlamlaştıran, bilimsel bilgilerin zamanı gelince zaferle sonuçlanacak şekilde uygulanması için, yüce askerlik mesleğindeki kişilerin taşıması gereken manevi özelliklere ilişkin sözlerini de müthiş bir darbe izliyor: "Ordumuzun son Balkan Savaşı'ndaki ağır yenilgisi acı bir gerçektir. Hayal kırıklığına uğranıldı." Evet, çok acı bir gerçek gerçektir fakat bu uğursuz gerçeği kavrayanlar da vardı. Bence bunu kavrayamamış olmak için ya dalgın ya da bilgisiz olmak gerektir."

M. Kemal ATATÜRK, Kumandan ve Zabıt ile Hasbihal

Yalnızca verilen bu değerlendirmeler göz önüne alındığında Osmanlı ordusunun yenilmesinin sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı ordusunun modernizasyonunun yapılamaması
B) Balkan uluslarının Osmanlı ordusundan teknik bakımdan güçlü olması
C) Ordu mensuplarının farklı milletlerden oluşması
D) Osmanlı ordusunun siyasetle iç içe olması

3- Savaşlar insanlık tarihinin en eski ve önemli olgularından biridir ve her birinin çeşitli sebepleri vardır. 1914 - 1918 yılları arasında meydana gelen I. Dünya Savaşı da insanlık tarihinde önemli bir yere sahiptir ve tüm savaşların olduğu gibi I. Dünya Savaşının da birçok sebebi ve bununla birlikte tüm dünyayı etkileyen sonuçları bulunmaktadır. Sanayileşen devletlerin hammadde ve pazar bulma konusunda üstünlük kurma mücadelesine girmeleri, Fransız İhtilali ile yayılan düşüncelerin ulusları kendilerini yönetenlere karşı ayaklanmalara başlatması gibi genel sebeplere bağlı olmanın yanında Almanya ile Fransa arasında veya Rusya ile Avusturya Macaristan arasındaki sorunlar da savaşı başlatan sebepler arasında yer almıştır.

Bu bilgiye göre, aşağıda yer alan çıkarımlardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Savaştan en fazla Avrupa ülkeleri zarar görmüştür
- B) Savaşın ortaya çıkmasında birden fazla sebep bulunmaktadır
- C) Savaşı başlatan devlet Almanya olmuştur
- D) I. Dünya Savaşı sadece savaşa giren devletleri etkisi altına almıştır

4- Osmanlı Devleti, ekonomik olarak çökmüş, milliyetçilik kapsamında çıkan isyanlar sonucunda Balkanlardaki toprakların büyük kısmı kaybetmiş, orduda ve yönetimde ciddi sıkıntılar yaşayan, sanayisi gelişmemiş, yıkılma sürecine girmiş bir ülkedir. Osmanlı Devleti' nin bu durumlarını bilip faydalanmak isteyen;

İngiltere	Rusya
Sanayisi için petrol kaynaklarını (Ortadoğu bölgesini) ele geçirmek ve sömürgelerine giden yol üzerindeki Osmanlı topraklarını kontrol altına almak istiyordu.	Sıcak denizlere inmek, Slav birliği kurup Balkanlar'da hâkim olmak ve boğazları ele geçirmek istiyordu

Bu bilgilere bakılarak, Osmanlı Devleti' nin bu devletlerin hedefi olmasında hangi özelliğinin etkili olduğu söylenemez?

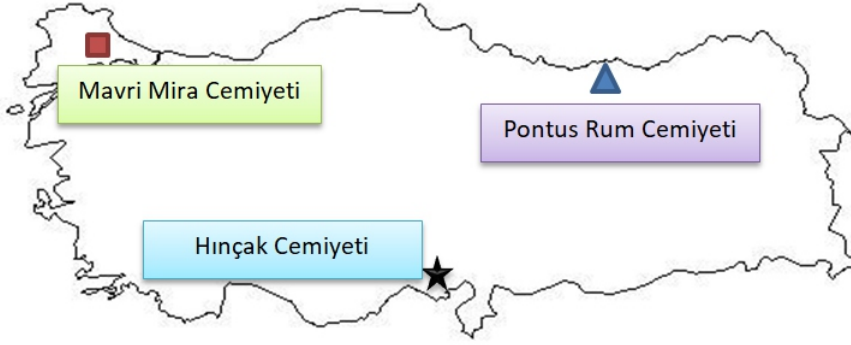
- A) Coğrafi Konumu
- B) Stratejik yollara sahip olması
- C) Dini ve Milli güce sahip olması
- D) Enerji kaynaklarını topraklarında barındırması

5- 30 Ekim 1918' de imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması ile boğazlarımızın, limanlarımızın, ulaşım ve haberleşme araçlarımızın, silahlarımızın İtilaf devletlerine teslim edilmesi, ordumuzun da terhis edilmesi istenecektir. Osmanlı Devleti, Wilson İlkelerine göre yenen devletler yenilenlerden toprak talep etmeyecek maddesine güvenerek bu ağır antlaşmayı imzalamıştır. Mondros' a dayanarak ülkenin çeşitli yerlerinde işgaller başlamıştır. Osmanlı Hükümeti ise bu duruma çaresiz ve tepkisiz kalmıştır. Mustafa Kemal antlaşmanın hukuken geçersiz, işgallerin ise haksız olduğunu belirterek ümitsizliğe düşülmemesi gerektiğini belirterek halkı işgallere karşı protesto etmeye davet etmiştir. Halk ise işgalleri çeşitli mitinglerle protesto etmiştir. Mustafa Kemal İstanbul' da gördüğü İtilaf donanmasını işaret ederek "Geldikleri gibi giderler" demiştir.

Yukarıda verilen bilgilere dayanılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Halk işgallere karşı protesto gösterileri yapmış ve tepkisini ortaya koymuştur
- B) Mustafa Kemal işgalciler için "Geldikleri gibi giderler" diyerek ileri görüşlülüğünü ortaya koymuştur
- C) Osmanlı yönetimi işgallerin olacağını düşünmeden antlaşmayı imzalamıştır
- D) Osmanlı Hükümeti Mondros' un uygulanmaması için halkı tepkiye çağırmıştır

6-

Haritada sembollerle belirtilen yerlerde faaliyet gösteren zararlı cemiyetlere karşı kurulan Milli (Yararlı) Cemiyetler aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti
- B) Etniki Eteryia Cemiyeti
- C) Mavri Mira Cemiyeti
- D) Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

- Kilikyalılar Cemiyeti
- Hınçak ve Taşnak Cemiyeti
- Reddi İlhak Cemiyeti
- Kuvay-ı Milliye

- Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti
- Pontus Rum Cemiyeti
- Anadolu Kadınları Cemiyeti
- Pontus Rum Cemiyeti

7-

23 Temmuz 1919

Erzurum Kongresi
Delege Sayısı 56

4 Eylül 1919

Sivas Kongresi
Delege Sayısı 41

Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti' nin ve Trabzon Muhafaza-i Hukuk-u Milliye Cemiyeti' nin girişimleriyle Doğu Anadolu' daki Ermeni ve Karadeniz Bölgesi' ndeki Rum tehlikesine karşı alınacak tedbirleri görüşmek için Erzurum Kongresi toplanmıştır. Bu kongreye katılabilmek için Erzurum, Trabzon, Sivas, Bitlis ve Van' dan delege olabilmek gerekiyordu. Daha önce Amasya genelgesinde, Anadolu' nun her bakımdan emniyetli yeri olan Sivas' ta bir kongre toplanması kararlaştırılmıştır. Bunun için her ilden milletin güvenini kazanmış üç temsilcinin mümkün olduğu kadar çabuk yetişmek üzere yola çıkarılması kararlaştırılmıştır. Kongrenin toplanma zamanı yaklaştıkça baskılar artmıştır. İstanbul Hükümeti kongreyi yasadışı ilan etmiş ve katılanların tutuklanacağını belirtmiştir. Harput (Elazığ) Valisi Ali Galip kongreyi dağıtmakla görevlendirilmiştir. Bütün bu olumsuzluklara rağmen Sivas kongresi toplanmış "Manda ve himaye" fikri reddedilerek, "Ya İstiklal Ya Ölüm" parolası benimsenmiştir.

Mustafa Kemal' in katılıp, Temsil Heyeti başkanı seçildiği ve önemli kararların alındığı bu kongrelerin verilerine bakarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Sivas Kongresi' ne katılımların engellenmeye çalışıldığına
- B) Erzurum Kongresi' nin tüm yurt için toplandığına
- C) Sivas Kongresi' nin bölgesel olduğuna
- D) Erzurum Kongresi' nin daha çok önemsendiğine

8-

Bugün geçmişten kuvvetliyiz. Bugün geçmişe bakarak daha büyük bir kabiliyet ve yaşama kudretine ulaştık. Bu üstünlüğü yapan nedir? Bunun gerçek sebepleri iki kuralın kavramında saklıdır. Bu kurallardan birisi özgürlüğün önemine değinen **Misakı Milli**, ikincisi **egemenliği kayıtsız şartsız milletin elinde tutan meclisimizdir**. Zorlayıcı hadiselerin sevk ve tesiri altında toplanan yüksek meclisimiz, bu devlet ve milletin şekil ve niteliğini en kesin bir tarzda tespit etmiş ve anayasa ile onun kesin hükümlerini teyit ve takviye eden 1 Kasım 1922 kararını çoğunlukla kabul ederek yeni Türkiye devletinin esaslarını ortaya koymuştur.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Mustafa Kemal Atatürk' ün anlattıklarına bakıldığında metne verilebilecek başlık aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Evrensellik ve Bağımsızlık
- B) Bilimsellik ve Çağdaşlık
- C) Milli Birlik ve Beraberlik
- D) Bağımsızlık ve Milli Egemenlik

9- İsyanların önlenmesi için TBMM' de 29 Nisan 1920' de Hıyanet-i Vataniye Kanunu çıkarıldı. Bu kanunun ilk maddesi şöyleydi: “TBMM' nin yasallığına karşı ayaklanmaya yönelik sözle, yazıyla yada doğrudan doğruya bilerek karşı çıkan, yayında bulunan kişiler vatan hanini sayılacaklardır.” Ayrıca kanunda hangi suçları işleyenlerin vatan haini olacağı ve bunlara ne kadar ceza verileceğini içeren maddeler vardı. Hıyanet-i Vataniye Kanununa uymayanların cezalandırılmasını İstiklal Mahkemeleri yapacaktı. Bu mahkemeler 11 Eylül 1920' de kuruldu ve 3 üyeden oluşuyordu. Bu üyeler TBMM' deki milletvekilleri arasından seçiliyordu. Üyelerden biri başkan seçiliyordu. İstiklal Mahkemeleri isyan bölgelerine giderek hızla görevini yapıyor. İsyan edenleri cezalandırıyordu.

Verilen metin dikkate alındığında aşağıda verilen çıkarımlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Kısa süre içinde İstanbul Hükümeti ile işbirliği yapılması hedefleniyordu
- B) Alınan sert tedbirler otoriteyi sağlamayı amaçlıyordu
- C) Düşmana karşı tek bir vücut olarak zamanında ve yerinde mücadele etmek isteniyordu
- D) TBMM Yargı yetkisini kullanmaktaydı

10-

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "*Türk milletine kurulan büyük suikast*" olarak tanımladığı, 10 Ağustos 1920'de imzalanan Sevr'in okul ders kitaplarında ve çeşitli kaynaklarda artık **"antlaşma"** olarak değil **"belge"** olarak anılması gerektiğini belirten TTK Başkanı Prof. Dr. Turan, çalışmaların başladığını ifade etti.

09.08.2018 Tarihli Açıklaması

Türk Tarih Kurumu'nun sitesindeki habere konu olan antlaşmanın **"belge"** adıyla anılmasına gerekçe olarak aşağıdakilerden hangisi kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Türk milletine yaşama imkânı sunmaması
- B) TBMM'nin bu antlaşmayı kabul etmemesi
- C) Osmanlı Mebusan Meclisi'nce onaylanmamış olması
- D) Hiyanet-i Vatan Kanununa aykırı olması

CEVAP ANAHTARI

SORU	CEVABI	YAZARI
1	A	Hülya KARAOĞLAN
2	D	Cüneyt BANAN
3	B	Ayhan ÜNALAN
4	C	Semih PİRHASANOĞLU
5	D	İbrahim BEL
6	A	Cüneyt BANAN
7	A	Engin DEMİRCİ
8	D	Ayhan ÜNALAN
9	A	Semih PİRHASANOĞLU
10	C	Cüneyt BANAN

NOT: Bu denemede yer alan soruların telif hakları o soruyu yazan yazara aittir.

